ועיבור שנה=ל' א] ואישתקד עשינו שניהם מלאין דל תלתא לבהדי תלתא ב] וקם ליה בדוכתיה, אמר ליה ג] *נר ישראל בן הוה:

מתני' *אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ולא מוסיפין על ארבעים ושמנה, אין פוחתין משני נבלים ולא מוסיפין על ששה, אין פוחתין משני חלילין ולא מוסיפין על שנים עשר ד] ובשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח: בשחיטת פסח ראשון, ובשחיטת פסח שני, ויום טוב הראשון של פסח, וביום טוב של עצרת, ובשמונת ימי החג, ולא היה מכה באבוב של נחשת אלא באבוב של קנה מפני שקולו ערב ולא היה מחלק אלא באבוב יחידי מפני שהוא מחליק יפה, *ועבדי כהנים היו דברי ר"מ רבי יוסי אומר משפחת בית פגרים ובית ציפרא ה] מעמאום היו משיאין לכהונה רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר לוים היו:

גמ' ו] *מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא *ר' יהודה אומר [הפוחת] לא יפחות משבע [והמוסיף] לא יוסיף על שש עשרה במאי קמיפלגי? רבי יהודה סבר תקיעה תרועה ותקיעה=חדא היא ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד ותקיעה לחוד, מאי טעמא דר' יהודה? כתיב ותקעתם תרועה וכתיב תרועה יתקעו ז] (לכם) ש"מ תקיעה תרועה ותקיעה=חדא היא ורבנן ההוא לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה הוא דאתא ורבנן מ"ט דכתיב ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה ותקיעה=חדא היא, אמר רחמנא ז] עביד פלגא דמצוה?! ורבי יהודה סימנא בעלמא הוא, כמאן אזלא הא *דאמר רב כהנא ח] אין בין תקיעה לתרועה ט] ולא כלום כמאן, כרבי יהודה, פשיטא? י] מהו דתימא אפילו כרבנן אתיא ולאפוקי מדרבי יוחנן דאמר *שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא קמ"ל, ואימא הכי נמי? אם כן מאי ולא כלום: שנים עשר יום בשנה יא] מכה בחליל וכו': מאי שנא הני? הואיל ויחיד גומר בהן את ההלל *) דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק שמונה יב] עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של פסח, ויום טוב (הראשון) של עצרת ובגולה עשרים ואחד תשעה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים של עצרת, מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל

*) תענית כח: [תוספתא סוכה פ"ג ע"ש מס' סופרים פ"כ ה"ט ע"ש]

ועיבור שנה שלשים · הרי לך ח' מלא ואשתקד עשינו שניהן מלאים והרי לך שלשה מלאין יותר על כסדרן הלכך כי חסרה השתא לבהדייהו שלשה קם ליה בדוכתיה: **נר ישראל** · שאתה מאיר עיני חכמים: **מתני'** כ"א תקיעות ומ"ח תקיעות מפרש להו במס' סוכה בפ' החליל (דף נג:): **משני נבלים** · לשני לוים: **ולא מוסיפין על ששה** · לא אתפרש טעמא: **משני חלילין** · חליל קלמיי"ל בלע"ז: **ולא מוסיפין על י"ב** · אם היו רוצין היו עושין י"ב כנגד י"ב ימים שהחליל מכה לפני המזבח: **מכה** · שהיו נקבים בחליל ומכה באצבעו על הנקב להנעים את הקול: **בשחיטת פסח ראשון** · בי"ד בניסן שהיו קורין ההלל בעזרה בשעת שחיטה כדאמרינן בתמיד נשחט (פסחים סד.): **אבוב** · היינו חליל ובגמרא מפרש הכי: **ולא היה מחלק** · מסיים אלא באבוב יחידי כשהיה מגיע לסיום הנעימה היה האחד מן החלילים מאריך לאחר שתיקת האחר שזהו יג] (חילוק) יפה יותר משיסיימו שניהם כאחד "חילוק" היינו סיום שמחלק בין נעימה לנעימה ובשעת הקרבה היה שיר זה והיו הלוים משוררים בפה את ההלל באותן י"ב ימים והחלילים מחללים, ובשאר ימים היו נבלים וצלצל וכינורות והשיר היה אותו שיר המפורש בר"ה (דף לא.) יד] אחד בשבת לה' הארץ ומלואה וכל המזמור ובשני גדול ה' ומהולל וכן כולם: **ועבדי כהנים היו** · אותם המכים בחליל: **בית הפגרים ובית צפריא** · שם המשפחה: **מעמאום** · שם המקום: **ומשיאין לכהונה** · כהנים היו נושאין בנותיהן שישראלים מיוחסין היו: **גמ' מתני'** · דקחשיב כ"א תקיעות ומ"ח תקיעות דלא כר' יהודה, דמתני' קא חשיב לכל התקיעה ולכל תרועה באנפי נפשה ואין לך כל תרועה שאין תקיעה פשוטה לפניה ולאחריה, ורבי יהודה לא קא חשיב תקיעה ותרועה ותקיעה אלא חדא הרי לך כ"א דתנא דידן=ז' לר' יהודה, ומ"ח דתנא דידן=ט"ז לרבי יהודה: **ותקעתם תרועה** טו] · אלמא לתרועה קרי תקיעה ולתקיעה תרועה: **לפשוטה לפניה ולאחריה** · דמהכא נפקא פשוטה לפניה דכתיב ותקעתם והדר תרועה, ופשוטה לאחריה דכתיב (במדבר י) תרועה והדר יתקעו ולעולם כל חדא מצוה באנפי נפשה: **סימנא בעלמא** · לסימן שיקהלו ולאו לשום מצוה: **ולא כלום** · שלא ישהא ויפסיק בין פשוטה שלפניה לתרועה ובין התרועה לפשוטה שלאחריה אלא בבת אחת סמוכות זו לזו: **כר' יהודה** · דאמר חדא מצוה נינהו ולא בעי אפסוקי: **אפי' כרבנן** · והאי אין בין לאו דישהה סמוכות כל כך אלא שלא ישהה בינתיים יותר מדאי: **ולאפוקי מדרבי יוחנן** · דאמר גבי ר"ה שמע תשע תקיעות שלש של מלכיות וג' של זכרונות וג' של שופרות בתשע שעות ששהה שעה בין כל אחת ואחת יצא: **ולא כלום** · משמע כלל לא יפסיק: **שמונה ימי חנוכה** · לא חשיב (א) במתני' משום דליכא קרבן:

ימי

מיום ג' ו' שעות דכי שדית ה' כ"א תקפ"ט נראה המולד ביום [א'] עצמו ויש לדקדק כיון דאשתקד המולד היה ביום ג' איך עשה ח' מלאים טז] (ואי חד) [ואיתאחר] קיבוע עד יום ה' הלא קדם המולד ב' ימים לקיבוע ולעיל אסקינן דלא עבדינן ח' מלאים אלא כשאותה שנה מעוברת ומתארע כך דלא מקדים כי אם חד יומא לקיבוע יז] ואם כן לפירושו היה הדבר אשתקד שהמולד היה ביום ג' אחר י"ח שעות ולא נראית עד יום ד' ולא קדם ראיית המולד לקיבוע רק חד יומא ואם כן קשה טובא דכי שדינן ה' כ"א תקפ"ט על יום ג' י"ח יהיה השנה זו ביום ב' ט"ו שעות והקיבוע היה ביום אחד ואיך נראה החודש בזמנו גם לפי מה דפי' לעיל דמקדים לא הוי אם אינו קודם י"ח שעות אחרונות שביום ויכול להיות דאשתקד המולד ביום ג' לשש שעות ולבני בבל לא נראית עד יום ד' אכתי דכי שדית ה' כ"א תקפ"ט על ג' שש שעות הוי המולד השתא ביום ב' וג' שעות ואכתי לא הוי בזמנו ושמא נראה חודש בזמנו לאו דווקא דביום שאחר קיבוע קרי ליה זמנו דבשביל איחור יום א' המולד לקיבוע אין בכך כלום דלאו אדעתייהו דאינשי הלכך כשהמולד למחרתו דקיבוע כמו ביומא דקיבוע: **יש** ספרים שגורסין בית הפגרים בסמ"ך ויש שגורסין בית הפגרים במ"ם וכן כתוב בתוספתא (פ"א) ופסוק (ירמיה לא) העמק הפגרים: **הפוחת** לא יפחות מז' · לרבי יהודה דאמר ליכא תקיעות כי אם שבעה משום דקר"ק חשיב תקיעה אחת והא דאמר בשבת פרק במה מדליקין (דף לה:) שהיו תוקעין ערב שבת ששה תקיעות כדי לבטל העם מן המלאכה לא הוי אלא תרתי אליבא דרבי יהודה דקחשיב לקר"ק תקיעה אחת אלא ו' נקט אליבא דרבנן וחשבינן קר"ק בשלשה תקיעות: **אין** בין תקיעה לתרועה יח] ולא כלום · ומסיק דאתא כרבי יהודה דקאמר קר"ק חדא תקיעה וה"ה לרבנן דאסור להפסיק התקיעות ומכאן נראה לר' דאסור להפסיק בין שברים א) לתקיעות דהא מספקא לן [אי] גנחי גנח וילולי יליל בהדי הדדי ולכך אנו עושים שברים ותרועה בהדי הדדי ב) בחד תקיעה מספקו ואסור להפסיק ביניהן ואם נאנס בתרועה ולא יכול לעשות מפני קוצר רוחו או מפני שום אונס יחזור לשברים והודה לו רבי מכאן משמע דאסור להפסיק בין תקיעה ג) לתקיעה והא דאמרינן בשבת (שם) שהיו מפסיקין [דאמרינן] התקיעה יט] הראשונה היתה כדי לבטל העם שבשדות שנייה להבטיל העיר וחנויותיה כו' שאני התם כיון דתקעום כן כדי להיות כל אחת ואחת סימן לדבר אחד לאו הפסק קחשיב ליה: **שמונה** עשר ימים · הא דלא חשיב ערב פסח דלאו הוו להו י"ט משום דלא הוי אלא במקדש לא חשיב ליה: **ר"ח** ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל · פי' ובשאר ימים אין אומרים אותו כלל דליכא לפרושי בשאר ימים אין גומרין אותו אבל קורין אותו בדילוג מדקאמר ר"ח כ] איקרי מועד לימא משמע דסובר דאין אומרין בר"ח כלל וכן הא דקאמר מאי שנא בחג דאמרינן ובפסח דלא אמרינן משמע דאין חובה לאומרו כלל בר"ח ובפסח וכן משמע בהך דמסכת תענית (דף כח:) רב איקלע לבבל חזינהו דקרו הלילא בר"ח קסבר לאפסוקינהו כיון דשמע דקמדלגי אמר מנהג אבותיהם בידיהם משמע שרב היה סבור שלא היו אומרים אותו כלל וא"כ ודאי מה שאנו אומרים אותו אינו אלא מנהג בעלמא ואינו חובה כמו בי"ח ימים ומ"מ אומר ר"ת דצריך לברך עליו דכך משמע הך דסבר לאפסוקינהו כא] (דכיון) שמברכין עליו דאל"כ מיד שראה רב שלא ברכו לפניו מיד היה יכול להבין שלא היה חובה אלא

א) נ"ל לתרועה ב) גי' נ"ק בתר תקיעה מספק ומשום הכי אסור כו' ג) נ"ל לתרועה

כב א מיי' פ"ז מהלכות כלי המקדש הלכה ה:

כג ב מיי' שם הלכה ו:

כד ג מיי' פ"ג שם הלכה ד:

כה ד מיי' שם הלכה ז:

כו ה מיי' שם הלכה ה:

כז ו מיי' שם הלכה ג:

כח ז מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש הלכה ג:

כט ח מיי' פ"ג מהלכות מגילה וחנוכה הלכה ו [רב אלפס שבת פ"ב דף יא:]

שיטה מקובצת

א] ל' ואשתקד: ב] וקם ליה בדוכתיה רבי היה טועה במה ששכח קביעות ר"ה שעברה שהיה סובר שהיה אשתקד הקביעות ביום המולד ולפיכך היה תמה שחסר אותה השנה ג' ימים היאך נקבע ר"ה ביום המולד שהיה להקדים הקביעות קודם המולד ג' ימים וקשה כיון דעבדינן ח' מלאים א"כ היה המולד של אשתקד בער"ה דאי אפשר להקדים המולד קודם הקביעות יותר מיום אחד ולכל היותר ביום שלפני ער"ה מי"ח ולמעלה היה המולד דאי קודם לי"ח של יום שלפני ער"ה היה מקדים סיהרא תרי יומי אלא ע"כ כך היה המעשה ובשנה של אשתקד היה המולד מג"י ח ולמעלה והקביעות לכל הפחות ביום ה' ואם כי שדי הכ"א תקפ"ט על ג"י ח (על) [יעלה] יום ב' (ט"ו) בט"ו שעות ותקפ"ט חלקים וכיון דקביעות דאשתקד היה ביום ה' א"כ קביעות דר"ה דהשתא ביום א' מפני הט' חסרים דעביד ובשביל חדש העיבור שהיה משלשים כדפי' לעיל וא"כ לא תמצא הלבנה בזמנו ביום הקביעות שהרי מתאחרת יום אחד וצ"ל (דהיינו) [דהוי] שפיר בזמנו כיון דאינו מתאחר רק יום אחד לפי שאין אני חוששין מיום אחד כדאמר תלמודא לעיל וגם לפי מה שפי' בשם מורי הרמ"ר [לא] ניחא אפילו יהיה ביום שלפני ער"ה מט' שעות ולמעלה, לא חשבינן מקדים סיהרא תרי יומי כיון שאינה נראית לבני בבל עד ר"ה וא"כ אפשר שהי' מולד של אשתקד בו' שעות והקביעות היה ביום ה' שהי הכ"א תקפ"ט על ג' ו' אכתי הוי המולד של שנה זו ביום ב' (כ"ד) [בו'] שעות ותקפ"ט והקביעות ביום א' אכתי [לא הוי] בזמנו ממש צ"ע ועוד קשה מדעברינן אשתקד ח' מלאים א"כ היתה שנה [שלפניה] מעוברת וא"כ הוו להו ב' שנים מעוברות רצופות זו אצל זו וזו לא מצינו וצ"ע 'תוס': ג] נר ישראל · גליון פירש הר"ר חיים דהוה משבח בלשון זה נר ישראל לפי שהאיר עיניו במולד הלבנה העשויה להאיר על הארץ וכן במנחות בפרק שתי מדות דרות קשה לרבי למצוא שבע מדות הלח במקדש ואמר לו ר' שמעון בנו חצי לוג היה שבו היה מחלק לכל נר ונר אמר ליה נר ישראל כך היה משום דקאי במילתיה דנר היה משבח אותו בלשון נר ישראל · הרא"ש ז"ל: ד] ובשנים עשר יום בשנה כו' אבל בשאר ימים לא היו מזמרים אלא בנבלים ומצלתים: ה] מעימעום היו משיאין לכהונה פירש"י והרגמ"ה שם מקום וחבירו בכריתות בפרק אמרו לו אמר ר' עקיבא שאלתי את ר"ג באימלו של עימעום וכו': ו] יתקעו למסעיהם ש"מ תיבת לכם נמחק: ז] עבידו פלגא: ח] אין בין תקיעה וכו' כמאן כר' יהודה דחשיב תקיעה ותרועה ותקיעה חדא ולכך אין להפסיק בהם וה"ה בתקיעה לרבנן וא"כ אין להפסיק בין תרועה לשברים וכיון דחדא היא אין להפסיק בהן ויש שאין נזהרין בזה ואפשר דמפרש ולא כלום שלא יפסיק בשהיה אבל אם עשאן בשתי נשימות לא מקרי הפסק' הרא"ש ז"ל: ט] לתרועה תקיעה ולא: י] פשיטא דכרבי יהודה מהו: יא] בשנה החליל מכה וכו': יב] עשר עיין בהר"ג ע"פ: יג] תיבת חילוק נמחק: יד] באחד בשבת: טו] תרועה וכו' אלמא: טז] מלאים ואיחר קיבוע: יז] ואם תפרש לפי' תיבת כן נמחק: יח] לתרועה ותקיעה ולא: יט] מפסיקין התקיעה' דאמרי' התם [הראשונה]: כ] ר"ח דאקרי מועד: כא] לאפסוקינהו דחזינהו שמברכין ותיבת דכיון ל"ש:

[ברכות כח: מנחות פה:]

סוכה נג:

רבינו גרשום

דלא עבדינן יותר מח' חסירין: **ואישתקד עשינו שניהם מלאים** · ועדפו ב' ימים ויום העבור היה שלישי והיינו כרב הונא דאמר דח' מלאין עבדינן: [דל מהני ט' חסירין תלת לבהדי הנהו תלת הילכך קם ליה בדוכתי' ונראה בזמנו]: נר ישראל כך היה · כלומר אתה הוא כאיר [כנר] לישראל שידעתה לכוין הדבר: [מתני' שתי הלחם אין נאכל פחות משנים ולא יותר על שלשה · כיצד נאפה מערב עצרת ונאכל בעצרת לשנים הוי יום ב' חל להיות אחר שבת נאכל לשלישי: לחם הפנים נאפה מע"ש ונאכל לשבת הבאה לתשעה חל יום טוב להיות בע"ש נאכל לעשר ב' ימים של ר"ה נאכל לי"א שאין אפייתו דוחה לא את השבת ולא את י"ט: אין קטן נימול פחות משמונה מפוריש במס' שבת פרק ר' אליעזר דמילה: אין פחות מכ"א תקיעות במקדש ולא מוסיפין על מ"ח · מפרש במס' סוכה בהחליל]: אין פוחתין מב' נבלים ולא מוסיפין על ששה · לא איתפרש לן מ"ט ששה · [ב' נבלים ולא פחות דהכי · אמר בסיפא דפירקן וב' נבלים וצלצל]: נבל · היינו עץ עשוי כמין נפה עגול [של עץ] ופורס עליה סיכן [ומיכן] הכרם של כבש [תמיד] כדתנן במסכת (תמיד) [קנים] מעיו לנבלים היינו הכרם בני מעיו לכינורות היינו הדקין והיה מניחו לייבש ואח"כ מכה על הכרם ומשמיע קול גדול: ב' חלילים לא איתפרש לן מ"ט ב': ולא מוסיפין על י"ב · כנגד י"ב (כהנים) [לוים] העומדים על הדוכן דאמר לקמן: חליל · פיפא: ואיכא דאמרי נבל הרפא בלע"ז: [לא יפחות מז' · תקיעות בכל יום ולא יותר על ט"ז · דהיינו שליש מדתנן במתניתין ר' יהודה סבר תקיעה תרועה ותקיעה חדא הלכך קאמר ז' דהיינו כ"א דמתניתין דסבר כל חד וחד לחודי וי"ו דר' יהודה היינו מ"ח דמתניתין: ותקעתם תרועה · קרי לתרועה תקיעה וקרי לתקיעה תרועה דכתיב תרועה יתקעו ש"מ דחדא היא]: ור' יהודה · ההוא תתקעו ולא תריעו לסימנא בעלמא הוי להקהיל משום הכי סגיא בחדא · אבל למצוה [ועבודה חשיב] תקיעה תרועה ותקיעה חדא: [אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום · דכיון דחדא היא אין מפסיק ביניהן כלום: אפי' רבנן · והאי דקאמר ולא כלום לאו דוקא הוא אלא לאפוקי מדרבי יוחנן קאמר דכולי האי לא מפסיק קאמר אבל פורתא מצי מפסיק כרבנן דאמרי דתרי הוא קמ"ל דלא מפסיק כלום וכר' יהודה: ואימא הכי נמי · דכדרבנן מצי לאוקומה: א"כ מאי ולא כלום · האי משמע דלא מפסיק כלל · אלמא משום דחדא הוו]: החליל מכה · מזמר בכח לפני המזבח: באבוב · קנה: לא היה מחלק אלא באבוב יחידי · כלומר שבסוף השיר [הזה] היה מאריך בקול האבוב יותר משאר מיני זמר ובו היה מפסיק השיר מפני שקולו ערב ומחלק ומפסיק יפה: ועבדי כהנים היו · משאר אומות אותן שמזמרין בכלי שיר: ור' יוסי אמר · ישראל היו ומיוחסין ממשפחת בני פגרים וציפריא: ומאמאום היו · מאותו מקום: הואיל והיחיד גומר בהם את ההלל · בשחיטת פסח גומר בהם את ההלל א): (וב' ימי שחיטת הפסח אין גומר בהן את ההלל) כדאמרינן התם במסכת פסחים לא הגיע לאהבתי מפני וכו' אלמא

א) נ"ל אבל בשאר ימות הפסח אין גומר וכו' ·

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה שמונה כו' חשיב אותן במתני':

---

* ובהם בדוק כלל חסרים כדאיתא בסוף ט: ברש"י ע מלמלה ד"ה שניהם חסרים

נוסח
כלי שיר שהיו במקדש

נוסח
מח' רבנן ור' יהודה אי נחשב תקיעה תרועה ותקיעה כיחידה (אחת) או כשלוש מצוות
נ"מ אם אסור להפסיק בין התקיעה לתרועה

מקורות לר' יהודה ורבנן

נוסח
ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל

* במדבר י:ו